

Vertaisillat uusperheen isä- ja äitipuolille

Uusperheneuvojakoulutus

2015

kehittämistehtävä

Janne Laakkonen ja

Kirsi Ovaska

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO

2. VERTAISUUS JA VERTAISTUEN MERKITYS

2.1. Vertaisiltojen aiheet

2.2. Vertaisiltojen toteutus

2.3. Jaettu materiaali

2.4. Ryhmäläisten palaute

3. KOHTI TOIMIVAA UUSPERHETTÄ

3.1. Parisuhde uusperheen ydin

4. SOSIAALISENA VANHEMPANA UUSPERHEESSÄ

4.1. Sosiaalisena äitinä uusperheessä

4.2. Sosiaalisena isänä uusperheessä

5. UUSPERHEEN SUHTEET LAPSEN NÄKÖKULMASTA

6. LOPUKSI

7. LÄHTEET

LIITTEET

Liite 1 Ilmoitus vertaisilloista

Liite 2 Esitietolomake vertaisiltoihin hakeutuvalle

Liite 3 Uusperheen kehitysvaiheet

Liite 4 Parisuhteessa tärkeitä asioita

Liite 5 Kirjallisuusluettelo

1. JOHDANTO

Uusperheneuvokoulutuksen aikana meille molemmille tuli vahva tunne siitä, että kehittämistehtävämme aihe liittyy jollakin tavalla vertaistuen hyödyntämiseen. Olimme aiemmin eeva– Eväitä eronjälkeiseen vanhemmuuteen -hankkeen työntekijöinä saaneet hyviä kokemuksia vertaistuen hyödyllisyydestä samankaltaisia kokemuksia kokeneiden ihmisten elämässä. Meidän tietojemme mukaan uusperheille tarkoitettua vertaistukea Etelä-Karjalan alueella ei juurikaan ole ollut tarjolla. Lopullinen sysäys vertaisiltoihin tuli eräältä eeva–hankkeen asiakkaalta, ”kun olis joku jolle sais puhua, joka ymmärtäs, ku minuu ei kutsuta mihinkää vaikka oon lasten elämäs tosi paljo.”

Uusperheneuvokoulutus vahvisti ajatusta siitä, että isä- ja äitipuolten äänen kuuleminen on oleellisen tärkeää uusperheen koossa pysymisen ja kaikkien perheenjäsenten hyvinvoinnin kannalta. Tutkimusten mukaan avo- ja avioerot uusperheissä ovat jonkin verran yleisempiä kuin ensiperheissä. Uusperheen muotoutuminen toimivaksi perheeksi vie keskimäärin 5–7 vuotta, jossa kompromissit ja ajan kulumisen ovat hyvin merkittäviä tekijöitä. Yhteenkuuluvuuden- ja yhteishengen tunne vahvistuvat yhdessä tekemisen ja olemisen sekä yhteisten perinteiden kautta.

Uusperhe on uusi perhe ja siinä on mahdollisuus sekä aikuisilla että lapsilla käsitellä suhteita uudelleen. Aluksi jokaisen perheenjäsenen on kuitenkin löydettävä oma paikkansa uudessa perheessä. Biologisen vanhemman pitää osoittaa lapselle uuden puolison paikka lapsen elämässä, ja uuden puolison on osattava ottaa se vastaan.

Jokaisen uusperheen yhtenä keskeisenä haasteena onkin ratkaista sosiaalisen vanhemman paikka uudessa perherakenteessa. Yhteiskunta ja laki tukevat biologisen vanhemman oikeuksia ja suhdetta lapsiin, eikä ”puolikkailla” vanhemmilla ole juurikaan valtaa lapsipuoltensa asioihin, vaikka hän on monesti enemmän lapsipuoltensa elämässä kuin lasten toinen vanhempi. Pahimmillaan uusperheen isä- ja äitipuoli ovat vaarassa ajautua avuttoman ja voimattoman toimijan asemaan ja parhaimmillaan he voivat saavuttaa vastuullisen aikuisen aseman.

Äiti- ja isäpuolen pitää tukea puolisonsa vanhemmuutta, mutta myös biologisen vanhemman on syytä ottaa huomioon puolisonsa tunteet sekä halun tai haluttomuuden osallistua uusperheen pyörittämiseen. Sekä isä- että äitipuolten omat tarpeet ja taidot jäävät usein taka-alalle ja heidän on vaikea löytää vertaistukea. Kokemukset ovat osoittaneet, että vaikeassa uusperheen parisuhdelanteessa vertaistuki sekä jaetut kokemukset ovat kullannarvoisia.

Toteutimme Lappeenrannassa kevään 2015 aikana kolme vertaisiltaa uusperheiden sosiaalisille vanhemmille Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyönteiden tiloissa. Toiselle tapaamiskerralle osallistuivat myös puoliset. Teoreettisena viitekehystenä käytimme perheterapeutti Pekka Larkeilan uusperheen ja -parin sudenkuopat -artikkelia, jonka teemoja käytimme pohjana iltojen alustuksessa.

Kehittämistehtävämme on ensisijaisesti tarkoitettu palvelemaan kaikkia teitä vertaisiltoihin osallistuneita rohkeita, avoimia ja ihania uusperheellisiä. Toivomme, että vertaisiltoihin osallistuminen ja kirjallinen tuotoksemme yhdessä antavat myönteistä voimaa perheen arkeen sekä lisää ajattelunvälineitä perhesuhteiden ymmärtämiselle. Asioista tietoiseksi tulemisen sanotaan olevan jo askel muutokseen.

2. VERTAISUUS JA VERTAISTUEN MERKITYS

Vertaisuus on ihmisiä yhdistävä kokemus. Vertaistuki on vertaisuuden tavoitteellista hyödyntämistä. Vertaisuudessa sekä vertaistuessa keskeisessä osassa on kokemuksellinen tieto ja omakohtainen kokemus. *”Vertaisryhmille ovat tunnusomaisia ryhmän jäsenten kokemusten samankaltaisuus, oman tarinan jakaminen muiden kanssa, luottamus ja kunnioitus jäsenten välillä sekä vertaisuus ja osallisuus”.* (Vertaisryhmä-käsikirja, 7.)

Vertaisryhmissä jaetaan omaa kokemusta, toivoa ja rohkaisua. Vertaisuuden myötä voi myös nousta esiin omaan elämäntilanteeseen liittyviä muutoksen tarpeita tai tavoitteita. *”Vertaisryhmät tarjoavat ryhmäläisille areenan, jossa raja auttajan ja autettavan välillä on häilyvä. Auttaminen on vastavuoroista. Näissä ryhmissä syntyy sosiaalista pääomaa, sosiaalista minuutta ja kokemusta siitä, että kuulun johonkin ja minua tarvitaan”* (Vertaisryhmä-käsikirja, 7.) Vertaisillat ovat välimuoto ryhmätoiminnalle ja matalan kynnyksen vertaiskahvila toiminnalle (esim. Vanhemman Neuvo tai Neuvokahvila).

Vertaisten kanssa huomaa, että ei ole omien kokemustensa kanssa yksin. Tunteita sanoittamalla ja nimeämällä voi oppia ymmärtämään omaa elämää paremmin ja epämääräinen pahaolo helpottaa. Vertaisryhmässä voi löytää kadonneen elämönhallinnan tunteen uudelleen ja oppia suhtautumaan rennommin omiin ja toisten ihmisten odotuksiin. Toisilta saatu tuki auttaa myös sopeutumaan uuteen elämäntilanteeseen, joka lisää tutkitusti uusperhetyytyvyyttä. (Murtorinne-Lahtinen 2014, 44.)

2.1. Vertaisiltojen aiheet

1. ILTA: Johdattelua aiheeseen sekä äiti- ja isäpuolena oleminen uusperheessä (2 h)

- Myytit ovat myyttejä
- Uuden vanhemman rooli määritettävä

2. ILTA: Parisuhde ja yhteiset pelisäännöt (2 ½h)

- Eron vanhan liiton varjosta
- Rajat selviksi
- Uusi parisuhde tarvitsee aikaa
- Kompromissit kunniaan
- Uudet, yhteiset säännöt

3. ILTA: Isä- ja äitipuolen tunteet (2 ½ h)

- Mustasukkaisuus
- Syyllisyys

2.2. Vertaisiltojen toteutus

Laadimme vertaisilloista ilmoituksen (Liite 1) paikallislehti Varttiin sekä Suomen uusperheellisten liiton (Supli) kotisivuille helmikuun loppupuolella. Lisäksi ilmoitus meni laajana sähköpostijakeluna myös Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksote) ammattihenkilöstölle. Ilmoittautumisaikaa oli

maaliskuun loppuun asti. Vertaisiltoihin tuli viisi uusperheen vanhempaa, neljä äitiä ja yksi isä, jotka haastattelimme ennen ryhmän alkua. Haastattelussa kerroimme vertaisiltojen tarkoituksesta ja toteutuksesta. Lisäksi pyysimme haastateltavaa kertomaan lyhyesti uusperhetilanteen, jossa tällä hetkellä elää. Haastatelluista kolme oli saanut tiedon vertaisilloista ilmaisjakelulehdestä, yksi Suplin nettisivuilta ja yksi sosiaalialan ammattihenkilöltä. Lähetimme jokaiselle etukäteen sähköpostilla iltojen teemarungon.

Ensimmäisellä tapaamisella laadimme yhdessä ryhmän säännöt. Illan alustuksen jälkeen ryhmäläiset jakoivat kokemuksiaan isä- ja äitipuolena olemisesta. Apuna keskustelussa käytimme mm. uusperheen kehitysvaiheita, jotka olimme auki kirjoittaneet isolle fläppipaperille. (Liite 3) Annoimme ryhmäläisille tehtäväksi piirtää kädenkuvan sen kehitysvaiheen kohdalle, jossa kokevat omasta mielestään uusperheenä tällä hetkellä olevan. Pyysimme heitä myös arvioimaan, kuinka kauan vaiheet keskimäärin vievät aikaa. Illan päätteeksi pyysimme osallistujilta kirjallisen palautteen. Ilta kesti kaksi tuntia.

Toiselle tapaamiskerralle isä- ja äitipuolet toivat mukanaan oman puolisonsa. Toinen kerta oli etukäteen sovittu ajallisesti puoli tuntia pidemmäksi. Kävimme lyhyesti läpi iltojen tarkoituksen sekä mistä edellisellä kerralla oli puhuttu. Ryhmässä sovittiin myös vaitiolosta. Tämän jälkeen parisunnat valitsivat viidestä uusperheen parisuhdetta koskevasta väittämästä yhden, josta keskustelivat ensin keskenään. Lyhyen keskustelun jälkeen jokainen pari luki vuorollaan väittämän isossa ryhmässä ja kertoi mitä olivat puolison kanssa siitä jutelleet. Tämän jälkeen muut saivat vapaasti liittyä mukaan keskusteluun.

Keskustelun jälkeen jaoimme ryhmän kahtia. Sosiaaliset vanhemmat saivat tehtäväkseen miettiä tärkeitä asioita uusperheen parisuhteen kannalta. Biologisille vanhemmille kerroimme lyhyesti uusperheen kehitysvaiheista fläppipaperin avulla. Tämän jälkeen heille annettiin tehtäväksi piirtää oma jalankuva sen vaiheen kohdalle, joka omasta mielestä kuvasi parhaiten tätä hetkeä. (Liite 3) Sen jälkeen kokosimme kaikki ryhmäläiset uusperheen kehitysvaiheiden äärelle. Puolisot saivat nähdä ja kuulla toistensa näkemykset missä kehitysvaiheessa ajattelivat heidän perheen olevan. Lopuksi ryhmäläiset saivat kirjoittaa fläppipaperille tärkeinä pitämiään asioita parisuhteen kannalta, joihin toivottiin myös ohjaajien näkemyksiä. (Liite 4)

Kolmannella ja viimeisellä tapaamisella palasimme vielä edelliseen tapaamiskertaan, josta pyysimme ryhmäläisiä jakamaan ajatuksiaan ja tuntemuksiaan. Viimeisellä kerralla emme pyytäneet kirjallista palautetta vaan kävimme avoimen palautekeskustelun. Pyysimme ryhmäläisiä arvioimaan omia tunteitaan nallekorttien avulla. Jokaisen tehtävänä oli miettiä sen hetkistä tunnetilaa, jonka pohjalta he olivat tehneet päätöksen ryhmään osallistumisesta. Ryhmäläiset saivat tehtäväkseen valita myös toisen kortin, joka kuvasi tämän hetkistä tunnetilaa. Jokaisen ryhmäläisen tunnetiloissa oli tapahtunut muutosta myönteisempään suuntaan. Illan päätteeksi jaoimme kaikille kirjallisuusluettelon uusperheteemaan liittyen sekä annoimme tietoa mm. parisuhteen palikoista. Ryhmäläiset vaihtoivat yhteystietonsa keskenään ja sopivat jatkotapaamisesta.

2.3. Jaettu materiaali

Vertaisiltojen lähtökohtana meillä oli vertaisuuden ohella jakaa uusperhetietoutta. Jokaiselle kerralle olimme varanneet materiaalia kotiin vietäväksi.

- Suplin materiaalia
- Tahdolla ja taidolla, hoida parisuhdettasi päivittäin (Vuokko Malinen)
- Vihjeitä perhepalaverin pitämiseen (Uusperheen ajankäyttö: Leena Rantala)
- Erilaiset rakastamisen tavat (Bruce Fisher, jälleenrakennus)
- Kirjallisuusluettelo

2.4. Ryhmäläisten palaute

Yleisesti koettiin, että ilta olisi voinut kestää puolituntia kauemmin. Kolme tapaamiskertaa tuntui myös heistä lyhyeltä, mutta toisaalta paljon asiaa tuli lyhyessäkin ajassa. Ryhmäläiset kertoivat, että porukka oli hyvä ja myös ohjaajat saivat kiitosta.

Toinen tapaamiskerta oli ollut kaikille hyvin merkityksellinen. Puolisoiden osallistuminen vertaisryhmään oli alkuun tuntunut jännittävältä ja joillekin oli myönteinen yllätys, että oma puoliso oli osoittanut myönteistä suhtautumista vertaisiltoja kohtaan. Ryhmässä asioista keskustelu koettiin turvallisena, joista kahden kesken tulee helposti riitaa. Parisuhdeillan jälkeen keskustelu oli jatkunut kotona, toisilla enemmän kuin toisilla. Kaikille jäi myönteinen tunne siitä, että myös puoliso oli saanut ryhmään osallistumisesta ajattelemisen aiheita. Muutamassa palautteessa biologinen vanhempi olisi halunnut myös osallistua ryhmään vielä viimeiselläkin kerralla. Jatkoideoita kysyttäessä, toivottiin Pekka Larkelan tuloa Lappeenrantaan.

Jokaisesta illasta kysyttiin palautetta. Ensimmäisestä illasta vastattiin kysymykseen; ***Mikä tässä tapaamisessa oli sinulle merkittävää?*** Ryhmäläiset pitivät hyvänä, että sai kuulla uusperheen kehityskaaresta. Oli myös tärkeää kuulla muiden äitipuolien kokemuksia roolistaan. Oli myös mielenkiintoista kuulla, ettei lapsialan ammattilainenkaan ole välttämättä äitipuolirooliin valmiimpi, kuin joku muu. Palautteessa myös todettiin, että alkutaivalta kulkiessa näyttää edessä olevan työmaata, mutta ei haittaa. Vertaistoimintaa pidettiin loistavana ja helpottavana. Tilanteiden samankaltaisuus/ erilaisuus, koettiin mielenkiintoisena. Aiheista puhuttaessa omat ajatukset tunnisti, vaikka joku muu niistä puhuikin. Koettiin, että oli hienoa saada ymmärrys, että en ole ainoa jolla on tämä ”ongelma”. Ryhmän tapaamista pidettiin merkittävänä ja keskustelu tuntui luontevalta sekä sai jakaa omia ajatuksiaan.. *”Tuli se tunne, että he ”tietävät” mistä puhun=vertaistukea siis sain jo ensimmäisellä tapaamisella!”*

Lisäksi kysyttiin; ***Millaisia odotuksia ja toiveita sinulla on seuraavia iltoja ajatellen?*** Ryhmäläisistä sama ”keskusteleva” linja tuntui hyvältä. Ehdotettiin, että ohjaajat voisivat kysyä ajatuksia myös sellaiselta, joka ei muuten kommentoi aiheisiin. Oman ”tarinan” kertomisen mahdollisuutta toivottiin, sekä kuulla muiden kokemuksia sekä mikä on ”normaalia” ja oikein. Tietoa toivottiin jatkossakin lisää. Toivottiin, että ryhmäkertoja olisi vielä enemmän, kuin ne jäljellä olevat kaksi. Aika kului nopeasti tärkeän aiheen parissa. Keskustelu sujui jo ensimmäisestä kerrasta lähtien hyvin ja ohjaajilta sai sopivasti virikkeitä. Todettiin, että *”Torstai on toivoa täynnä!”*

Toisella kerralla pariskunnat antoivat palautteen yhdessä, seuraavaan kysymykseen; ***Mikä tässä tapaamisessa oli teille merkittävää?*** Pariskunnat kokivat, että kokemusten jakaminen sekä mielenkiinto aiheita kohtaan tuntuivat hyvältä. Mieltä painavista asioista sai puhua ja niille sai ymmärrystä, sekä tuli kuulluksi. Keskustelut ja näkökannat olivat hyviä, tilaisuudessa oli hyvä henki ja oli mukava tavata myös ryhmäläisten puoliset. Teoriat ja tutkimustieto koettiin mielenkiintoisina. Tärkeänä koettiin myös, keskustelu parisuhteen merkityksestä uusperheessä. *”väittämät”/aiheet aiheuttivat keskustelua ja koskettivat, varmasti puhuttavat vielä myöhemmin kotona”*. Tärkeänä ko-

ettiin myös, että puoliso saapui paikalle. Vertaisuus ja muiden kokemusten kuuntelu ja ”neuvot” koettiin ajatuksia herättävinä ja toivoa tuovina. Todettiin myös, että puolisonkin oli tärkeää nähdä uusperheen parisuhteen erityispiirteet.

Kysyttiin vielä; **Miltä illan teemat tuntuivat?** Teemat olivat ryhmäläisten palautteen perusteella hyviä ja ajankohtaisia, sekä herättivät keskustelua. Seuraavaa kertaa odotettiin jo innolla. Teemat herättelivät myös ajatuksia sekä antoivat eväitä. Eräässä palautteessa puoliso harmitteli, ettei voi osallistua seuraavaankin kertaan.

3. KOHTI TOIMIVAA UUSPERHETTÄ

3.1. Parisuhde uusperheen ydin

Ennen uuden alun mahdollisuutta, on pystyttävä jättämään mennyt liitto taakse. Ero tarkoittaa entisen perherakenteen hajoamista ja perhesuhteiden uudelleen rakentumista. Muutosprosessi vaatii sopeutumista. Ero on yksilöllinen kokemus, jonka käsittely ja läpikäyminen ovat kuitenkin tärkeitä. Uusperheen perustaminen on erityisen vaikeaa, jos entisten puolisoitten erosuhde ei ole vielä ehtinyt rakentua ja vakiintua toimivaksi vanhemmuussuhteeksi (Mykkänen-Hänninen 2009, 12, 91.)

Uusperhe syntyy kahden aikuisen parisuhteen ympärille. Kuten missä tahansa perheessä, myös uusperheessä aikuisten vankka parisuhde on ehto lasten hyvinvoinnille. Uusperheessä parisuhde etenee ”väärinpäin”, eli ensin perustetaan perhe ja vasta sitten rakastutaan. Uusperheen peruspiilari on parisuhde, missä on tärkeää löytää aikaa rakkauden vaalimiselle. Uusparin muodostumisen erityispiirteinä on, että aikuiset tulevat samanaikaisesti sekä uusvanhemmiksi että puolisoiksi. Muuttuvissa tilanteissa parisuhteen hoitaminen on haastavaa, varsinkin kun menneisyys on aina läsnä ja perheen ulkopuolelta laajenevasta ihmissuhdeverkostosta voi tulla monenlaisia paineita, jotka saattavat tuntua erityisesti parisuhteessa. (Larkela & Malinen 2011, 77.)

Parisuhteen hoitamisen pitäisi olla isän ja äitipuolen tärkeysjärjestyksessä ennen lapsia ja vanhemmuutta. Kuitenkin käytännössä on tilanteita, joissa lasten tarpeet menevät perustellusti aikuisten tarpeiden edelle. Yksi tärkeimmistä uusperheen haasteista on löytää tasapaino lasten, parisuhteen ja vanhempien omien tarpeiden kesken. Tasapainon löytyessä uusperhe voi hyvin ja kestää. Ongelmat puolestaan kertovat tarpeista, joita ei ole tyydytetty riittävästi tai niitä ei ole edes ehkä huomattu. (Rauha 2003, 145-146.)

Yhteiselle tulevalle historialle luodaan pohja ensimmäisen vuoden aikana. Uusperheen kaikkien jäsenten olisi tärkeää tuntea olonsa mahdollisimman kotoisaksi. Ulkopuolisuuden tunne olisi hyvä saada pidettyä mahdollisimman vähäisenä. Jokaisen uusperheen jäsenen henkilökohtainen hyvinvointi näkyy ja tuntuu kaikissa sen jäsenissä. Jonkun perheenjäsenen huono olo on kaikkien yhteinen ongelma. (Larkela & Malinen 2011, 35.)

Uusperheen parisuhdetta vahvistavat seuraavat seikat ja ne myös ennaltaehkäisevät uusperheen ongelmien muodostumista.

1. Laaditaan meidän perheen säännöt
2. Otetaan oma aika ja kahdenkeskinen aika

3. Luodaan oma historia, meidän perheen riitti
4. Otetaan omat valokuvat meidän perheestä
5. Kiinnitetään huomio vuorovaikutustaitoihin
6. Puhutaan pienistä asioista
7. Pidetään viikoittaiset perhepalaverit
8. Ollaan kiinnostuneita puolison kuulumisista (Mitä sinulle tänään kuuluu?)
9. Harrastetaan ja kehitetään me-ajattelua; mm. perhealbumit ja yhteiset lomamatkat

(Larkela & Malinen, 2011, 19.)

Uusperheen parisuhteen rakkaussuhde lähtee rakentumaan kahden erilaisen maailman ympärille (Malinen & Larkela, 2011, 31). Erilaisiin vuorovaikutuskuvioihin tottuneet eivät aina ymmärrä toisiaan. Kumpikin aikuinen tuo perheeseen mukanaan omat keskustelukulttuurinsa sekä kommunikaatiomallin. Kummallakin on omanlaisensa tavat hoitaa asioista omien lasten kanssa. Tunteiden vaikutusta ei voi myöskään sivuuttaa.

Uusperheen muotoutumisvaiheessa on kiinnitettävä huomiota vanhempien yhteistyön toimivuuteen. Vanhempien yhteistyön toimivuus on lapselle tärkeää ja lisää mm. turvallisuuden tunnetta. Yhteistyö saattaa vaatia rajojen sulkemista ”ulkomaailmaan”. Perheen muodostuksen jälkeen rajat voidaan jälleen avata uudelleen. (Larkela & Malinen, 2011, 31.)

Ne perheet, joissa molemmat aikuiset toimivat kasvattajina, onnistuvat yleensä paremmin kuin ne, joissa toinen jää sivusta seuraajaksi tai joissa toisen kasvatusnäkemystä ei hyväksytä. Molempien aikuisten on saatava omat vastualueensa perheessä ja kodin asioissa ja oikeus osallistua tasavertaisesti lasten kasvattamiseen. Näin voidaan välttää erilleen ajautuminen, joka on uhka ongelmien kasautuessa. (Kiianmaa 2008, 150–151.)

Uusperheen ympärillä olevat ihmiset tuovat osaltaan haasteita uusperheen elämään. Uusperheen aikuisten tehtävänä on ottaa vastuu perheessä ja muodostaa yhteisrintama, kaikista ulkopuolisista mielipiteistä huolimatta. Parisuhde on uusperheen koossa pitävä voima. Aikuisten hyvä olo näkyy lasten hyvinvointina, jolloin voidaan sanoa lasten edun toteutuneen. Uusperheen parisuhdetta ja sen hyvinvointia tukevat yhteiset pelisäännöt, joista puolisoilla on yhteinen käsitys. (Larkela & Malinen, 2011, 35, 77)

Parhaita ominaisuuksia uusparille ovat ulkopuolisuuden sietokyky, joustavuus, kärsivällisyys ja lojaliteettiristiriitojen sietokyky. Ajan kulumisen myötä, lapsetkin tottuvat toisen aikuisen pysyvyyteen äidin tai isän elämässä. Lapset saavat ajan myötä myös varmuuden siitä, että rakkautta riittää kaikille. (Larkela & Malinen, 2011, 37.)

Uusparilla on elämässään paljon ulkopuolisia tekijöitä, jotka saavat aikaan sen, että kaikki menneisyyden asiat tulevat näyttämölle. Kyky tehdä kompromisseja voi joskus olla jopa edellytys, että seksuaalisuus ja intiimiys ylipäättään on mahdollista. (Larkela & Malinen 2011, 50.) Biologisella vanhemmalla saattaa olla omaa lastaan kohtaan suojelunhalu sekä syyllisyys epäonnistuneesta liitosta. Nämä yhdistettyinä saattavat aiheuttaa sen, että hän liittoutuu oman lapsensa kanssa.

Tämä saattaa aiheuttaa ulkopuolisuuden tunteen perheen ”uudelle tulokkaalle” eli äiti- tai isäpuolelle.

Uusparien vahva side on tärkeä ja voi helposti jäädä liian vähälle huomiolle uusperheen monien suhdeverkostojen keskellä. Uuspari rakentaa suhdettaan kuitenkin kolmansien osapuolten läsnä ollessa. Nämä kolmannet osapuolet voivat yrittää häiritä suhdetta. Eron jälkeen lapset ovat voineet nousta perheessä vanhempansa rinnalle, mikä tekee heidät usein kateellisiksi uusparisuhteen kehittyessä. (Larkela & Malinen, 2011, 74.)

Uuspari on uusperheen ytimessä, josta seuraa se, että lapset löytävät paikkansa uusperheessä, jolloin he eivät jää hoitamaan isää tai äitiä. Parisuhde vaatii hoitoa tullakseen me-henkiseksi, meidän parisuhteeksi. Samoin uusperheen perheytyminen ”meidän perheeksi” on prosessi. (Larkela & Malinen, 2011, 59.)

Yhdessä laaditut pelisäännöt uusperheessä edesauttavat uusperheen toimivuutta. Uusperheessä ratkaisut tehdään yhdessä. Viikoittain pidettävät perhepalaverit voivat olla yksi toimiva hyvinvoinnin menetelmä. Palaverissa luodaan yhdessä uusperheen säännöt. Palaverissa käydään yhdessä läpi tulevan viikon perheenjäsenien menemiset esimerkiksi harrastukset ja askareet, jolloin joskus hyvinkin kiireiseen uusperheen arkeen saadaan organisointia ja järjestelmällisyyttä. Tämä taas helpottaa jokaisen perheenjäsenen arjessa viihtymistä ja parantaa samalla uusperheen parisuhteen laatua. (Larkela & Malinen, 2011, 52.)

4. SOSIAALISENA VANHEMPANA UUSPERHEESSÄ

Sosiaalisen vanhemman käsite on tullut kieleemme lähinnä kasvatusvanhemman käsitteen sijalle. Sosiaalisella vanhemmalla tarkoitetaan perheeseen kuuluvaa aikuista, joka ei ole lapsen biologinen eikä usein juridinenkaan vanhempi, mutta käytännössä monella tapaa vanhemman asemassa. Keskeistä on lapsen kanssa yhteisen ajan jakaminen. Heillä on sama osoite ja koti sekä päivittäinen yhdessäolo eri muodoissaan. Sosiaalinen vanhemmuus rakentuu vähitellen yhteenkuuluvuudesta, arjen jakamisesta, huolenpidosta ja toisistaan välittämisestä, vaikka sitä toisaalta uhkaavat kaiken aikaa hylkäämisen pelot sekä arvottomuuden ja vihan tunteet. (Uusperhe lehti, 10-11.)

Sosiaalisen vanhemmuuden syventyminen psykologiseksi vanhemmuudeksi uusperheessä tapahtuu yleensä pikkuhiljaa vaiheittain. Vuorovaikutus lapsen kanssa monipuolistuu ja paranee mitä pidempään yhteistä arkea jaetaan. Suhteen pysyvyys ja jatkuvuus on tärkeää erityisesti luottamuksen kannalta, jota lapsi usein saattaa koetella monin eri tavoin. Kiintymyssuhteen vähittäinen muotoutuminen, edellyttää sosiaalisen vanhemman sitoutumista (tahtoa), jaetun vanhemmuuden toteutumista perheessä (tila) sekä hoivan ja huolenpidon antamisen ilon löytämistä (tunne). (Uusperhe lehti, 10-11.)

4.1. Sosiaalisena äitinä uusperheessä

Päivittäisiä askareita hoitaessaan äitipuolet joutuvat huomioimaan sen, mitä lapsipuolet, biologiset äidit ja isät toivovat heiltä. Äitipuoli on riippuvainen muista ja joutuu etsimään paikkaansa perheessä jatkuvasti neuvottelemalla. Kun oma paikka tuntuu muotoutuneen, se onkin hiljalleen muuttumassa. (Murtorinne-Lahtinen 2013, 29.)

Äitipuolten käsitykset itsestään voidaan jakaa kolmeen tyyppiin. Äitipuolen kannalta hankalin tilanne on silloin, kun biologinen äiti toimii lastensa ensisijaisena vanhempana rajoittaen äitipuolen toimintaa, eikä uusi puoliso tue hänen asemaa perheessä. Ns. satelliittiäidin rajoittamassa identiteettityypissä äitipuoli voi jäädä osattomaksi perheen toiminnasta ja arkihuoltajana hän jää ilman selkeitä kasvattajan valtuuksia. Lasten torjuva suhtautuminen äitipuolta kohtaan selittyy biologisen äidin toiminnalla lastensa taustalla. Äitipuolikeskeisessä identiteettityypissä äitipuolista tulee äiti-hahmoja lapsipuolilleen ja toiminnanjohtajia perheessä. Biologinen äiti ei useinkaan ole kovin aktiivisesti mukana lastensa elämässä tai on kuollut. Osa äitipuolista hakeutuu tietoisesti tähän asemaan, osa taas vastoin tahtoaan. (Murtorinne-Lahtinen 2013, 45-47.)

Tiimivanhemmuuden identiteettityypissä äitipuolet toimivat puolisonsa kanssa tasaveroisina vanhempina tai aikuisina uusperheen lapsille. Jaettu vanhemmuus vahvistaa parisuhdetta ja toisinpäin. Isän mukana olo perheen arjessa antaa äitipuolelle mahdollisuuden toimia muutenkin kuin perinteisen äidin tavoin, esimerkiksi lapsipuolen ystävänä tai huolehtivana aikuisena. (Murtorinne-Lahtinen 2013, 45-47.)

Osa äitipuolista omaksuu ilkeän äitipuolen leiman osaksi omaksi identiteettiään. Äitipuolet yrittävät usein venyä yli omien rajojensa todistaakseen, etteivät he ole pahantahtoisia. Sadut ja tarinat toimivat heille varoittavina esimerkkeinä siitä miten naisten ei tule käyttäytyä ja tuntea, mutta mallia myönteisen äitipuolena elämiseen niistä ei saa. Monet äitipuolet ovat myös sisäistäneet äitimyytin vaatimukset mm. siitä, että äidin tulee olla aina rakastava, kärsivällinen ja hänen tulee alusta asti rakastaa lastaan, eikä hän saa koskaan tuskastua lapsen hoitoon. Äidin tulee olla myös uhrautuva, epäitsekkäs, unohtaa omat tarpeensa ja sopeuttaa elämänsä lapsen tarpeiden mukaisesti. (Murtorinne-Lahtinen 2013, 18-24.)

Myyttien lisäksi äitipuolta kuormittavat perheenjäsenten menetysten aiheuttama suru ja viha. Äitipuolesta voi tulla avioeroon liittyvien kielteisten tunteiden kantaja ja syntipukki, joka uhrataan, jotta muut vapautuisivat pahasta olostaan. (Rauha 2003, 29-30.) Äitipuoli voi kokea olevansa epäonnistunut ja paha, jos hän kuvittelee lapsen torjunnan johtuvan hänen henkilökohtaisista ominaisuuksistaan. Joskus vaikeudet voivat johtua siitä, että äitipuoli pyrkii äidin paikalle. Meidän kulttuurisamme lapsella ei voi olla kahta äitiä. (Murtorinne-Lahtinen 2013, 144.)

Toisten perheenjäsenten odotukset ja äitipuolten omat perhekäsitykset vaikuttavat siihen, miten äitipuolet näkevät oman roolinsa perheessä. *Ydinperhemallissa* äitipuolet ovat lapsipuolilleen äidin roolissa. Heidän perheeseensä kuuluvat puoliso, biologiset lapset ja lapsipuolet. Nämä äitipuolet ovat poikkeuksetta lapsipuolensa kanssa asuvia äitipuolia. *Laajentumaperhemallissa tai suurperhemallissa* äitipuolet haluavat olla lapsipuolilleen lisävanhempia, joilla on merkittävä suhde lapsipuoliinsa, mutta he eivät pyri korvaamaan biologista äitiä. Parisuhde on perheen perusta ja perheeseen kuuluu myös kotitalouden ulkopuolella asuvia ei-biologisia, entisen ja nykyisen puolison sukulaisia. Perheen monet suhteet koetaan rikkautena. (Murtorinne-Lahtinen 2013, 25-26.)

Parisuhdemallissa äitipuolet korostavat ystävyyttä lapsipuolen kanssa, mutta parisuhde on heille ensisijainen. *Biologisessa mallissa* biologiset siteet ovat äitipuolille ensisijaisia. Äitipuolet haluavat luoda perheen puolisoilleen ja biologisille lapsilleen. *Vetäytymis- tai ei-perhemallissa* äitipuolet kokevat itsensä perheessään ulkopuolisiksi. Suhteet lapsipuoliin ovat ongelmallisia, eivätkä äitipuolet koe saavansa tukea edes puolisoiltaan. (Murtorinne-Lahtinen 2013, 25-26.) Äitipuoli janoaa lapsen

kiintymystä, koska ilman sitä hänellä ei ole toivomaansa onnellista uusperhettä. Lapsi puolestaan ei tarvitse äitipuolta, koska hänellä on jo vanhemmat. Lapsen lojaliteetti vanhempia kohtaan voi aiheuttaa lapselle tunteen, ettei hän voi pitää äitipuolesta ja äidistä yhtä aikaa. Lapsi saattaa vaitota oman äidin huolen siitä, että toinen nainen ryöstää lapsensa rakkauden ja hän jää ilman. (Rauha 2003, 81-82.)

Miehen on tärkeä ymmärtää äitipuolen jaksamisen merkitys. Kun äitipuoli tietää olevansa rakastettu ja arvostettu, hänen on helppo kohdella miehen lapsia hyvin. Isällä on luonnollinen tarve puolustaa omia lapsiaan, mutta isän tulisi tarpeeksi usein ehdottaa äitipuolta tyydyttävää ratkaisua, jotta tämä tuntisi itsensä kuulluksi, ymmärretyksi ja hyväksytyksi.

Uusperheen isän 10 käskyä

1. Vaimosi on tärkein kumppanisi perheessä. Älä liittoudu muiden perheenjäsenten kanssa häntä vastaan. Voit olla lastesi uskottu, mutta älä itse pidä muuta uskottua perheessä kuin vaimoasi.
2. Pidä huolta, ettei vaimosi jää perheessä ulkopuoliseksi. Vedä hänet mukaan suunnitelmiin ja keskusteluihin ja katso, että hän saa suunvuoron.
3. Aseta yhdessä vaimosi kanssa lapsille selkeät rajat ja pidä ne voimassa. Rajat tuovat turvallisuutta. Kun lapsi tietää, mitä hän saa tehdä ja mitä ei, hänen ei tarvitse miettiä sitä joka kerta erikseen. Kerro lapsillesi, että vaimosi on perheen naispuolinen pää, jolla on tähän asemaan oikeuksia, myös oikeus pyytää heitä tottelemaan. Heidän ei tarvitse rakastaa vaimoasi, mutta heidän täytyy olla hänelle ystävällisiä.
4. Auta lapsiasi ymmärtämään, miten paljon myönteistä vaimosi voi tuoda heidän elämäänsä. Hänen kauttaan he voivat tutustua asioihin ja ihmisiin, joita isä ja äiti eivät tunne yhtä hyvin.
5. Kiitä vaimoasi lasten kuullen palveluksista, joita hän teille tekee. Puhu hänestä myönteiseen sävyyn. Jos teillä on ongelmia, älä uskoudu niistä lapsille.
6. Muistuta lapsille, että ihmissuhteet ovat kaksisuuntainen tie. Jos he ovat ystävällisiä äitipuolelle, äitipuolikin on kiva heille. Auta heitä esimerkiksi muistamaan äitipuolen merkkipäivät.
7. Älä moiti vaimoasi lasten kuullen. Jos hän ylireagoi lasten tempauksiin tai on mielestäsi väärässä, keskeytä tilanne ja lupaa lapsille, että palaatte asiaan myöhemmin. Keskustelkaa asia selväksi kahdestaan vaimosi kanssa. Esittäkää syntynyt kompromissi lapsille teidän molempien päätöksensä.
8. Ota selvää, missä asioissa vaimosi kaipaa tukeasi. Mikä hänelle on tärkeää? Pidä huolta, että hänen tärkeimmät tarpeensa ja toiveensa tulevat riittävästi tyydytetyiksi.
9. Kun vaimosi on väsynyt ja vihainen - yleensä hän on niitä yhtäaikaan - kohtele häntä erityisen arvostavasti. Hän tarjoaa sinulle juuri nyt tilaisuuden ottaa selvää, mikä hänelle on tärkeää. Älä pakene paikalta. Heti, kun hän on purkanut pahaa oloaan riittävästi ja hiukan rauhoittunut, kysy mihin hän pyrkii. Mikä parantaisi hänen oloaan nyt heti? Mikä estäisi kiukunpuuskaa tulevaisuudessa?
10. Pidä huolta, että teillä on päivittäin mahdollisuus keskustella lapsista ja muista perheen asioista lasten kuulematta. Järjestä lisäksi teille säännöllisesti mahdollisuus kahdenkeskiseen yhdessäoloon ja rentoutumiseen, mielellään kodin ulkopuolella. Keskustelkaa silloin kaikesta muusta kuin lapsista.

Voidakseen nauttia uusperhe-elämästä ns. tiukoissakin kurveissa, äitipuoli tarvitsee myönteisiä ja kannustavia uskomuksia rajoittavien sijaan.

<u>Kannustavia uskomuksia</u>	<u>Rajoittavia uskomuksia</u>
<ul style="list-style-type: none"> - olen arvokas juuri tällaisena - olen rakastava ja rakastettava - jokaista lasta voi rakastaa - opin joka päivä lisää äitipuolena olemisesta - perheemme lujittuu päivä päivältä - mieheni lapset hyväksyvät minut ajan myötä - lasten äiti hyväksyy minut ajan myötä - minulla on arvokasta annettavaa lapsille - haastavat tilanteet tarjoavat hyödyllisiä oppimiskokemuksia - äitipuolena oleminen on hyvä tapa kasvaa ihmisenä 	<ul style="list-style-type: none"> - olen pohjimmiltani arvoton ja paha - en voi rakastaa toisen naisen lasta - miehen lapset eivät koskaan hyväksy minua - lasten äiti on ikuisesti kimpussamme - en voi tehdä mitään oikein - minun täytyy olla kaikille mieliksi - jos kerron, mitä ajattelen, mieheni ei enää rakasta minua - olen yksin vastuussa koko perheen hyvinvoinnista - en ansaitse hyvää kohtelua

(Rauha 2003, 32-33.)

4.2. Sosiaalisena isänä uusperheessä

Suomalaisissa uusperheissä sosiaalisena vanhempana on tyypillisesti mies. Usein ajatellaan, että mies haluaa tulla uusperheeseen ensisijaisesti puolisoiksi, eikä sosiaaliseksi vanhemmaksi. Isäpuolena ollaan pikemmin velvollisuudesta kuin omasta tahdosta. Oletuksena on myös se, ettei mies halua puolisonsa lapsen muualla asuvan biologisen isän kilpailijaksi.

Äidin mukana tulleiden lasten isäsuhteella ja sen historialla on suuri merkitys uusperheisyyden muodostumisessa. Uusperheen isältä vaaditaan erityistä kypsyyttä kyetä osaltaan tukemaan lasten isän ehkä ristiriitaisia isyyskamppeiluja ja olla tuottamatta pettymystä uusperheen äidin ja lasten odotuksille. Isäpuolisuhteen onnistumiseksi olisi tärkeää luoda vankat ja luottamukselliset ystävyyssuhteet lapsiin ennen auktoriteettisuhteen rakentamista ja kasvattajan roolin ottamista. Tällä luodaan perustaa myöhemmin muodostuvalle aidolle kasvatussuhteelle. Miehen kannattaa aluksi olla taustalla ja kuulolla, vaikka kuinka tekisi mieli puuttua äidin ja lasten välisiin kiistoihin. Ystävyyttymisen jälkeen lapset alkavat luottamaan perheen uuteen mieheen ja antavat hänelle mielessään oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka jo iänkin puolesta hänelle kuuluvat. (Huttunen 2001, 139.)

Uusperheisyys kehittyy monesti kaksois-isyydeksi, jolloin mies on etä-isänä lapsilleen ja isäpuolena uuden puolisonsa lapsille. Usein ongelmallisempaa uusperheeseen muuttaneelle isälle on suhteen ylläpito omiin biologisiin lapsiin, jotka eron jälkeen ovat jääneet asumaan äitinsä kanssa. Epättydyttävä suhde biologisiin lapsiin nakertaa jatkuvasti miehen mieltä, koska hän näkee lapsiaan vähemmän kuin haluaisi. Tämän kaltainen tilanne on huono kasvualusta miehen ja uusperheen lasten välisen suhteen kehitykselle. (Huttunen 2001, 136.)

Ajan kulumisella on suuri merkitys kaikessa uusperheen isänä olemisessä. Kun aikaa kuluu muutamia vuosia niin esim. auktoriteetti ja kiintymyssuhteiden osalta uusperhe alkaa muistuttaa ydinperhettä, eivätkä perheenjäsenet enää miellä kuuluvansa ensi sijassa uusperheeseen. (Huttunen 2001, 135)

Uusperheen isäpuolen kipupisteet:

✚ Puolison kuuntelu herkällä korvalla

- Äidin portinvartijuus on uusperheessä tavallista näkyvämpää, mutta myös oikeutetumpaa.
- Sosiaalinen isyys on yhteistyön tulosta - ei sinun oma juttusi.
- Sosiaalisena isänä voit helpottaa ja tukea puolisosi kamppailuja oman äitiytensä kanssa.

✚ Oman etä-isyyden ja sosiaalisen isyyden yhteen sovittaminen

- Koeta kunnioittaa ja yhteen sovittaa molempien perheiden kasvatuskulttuureja.
- Ota vastuuta lastesi ja puolisosi lasten toisiinsa tutustumisesta.
- Yritä jakaa tasapuolisesti aikaasi ja hoivaasi kaikkien lasten kesken.

✚ Yhteispeli ”exien” kanssa

- Nämä ovat kaksi vaativinta vanhemmuuden jakamisen muotoa
- Älä provosoidu: vieraannuttamisilmiön välttäminen oman exän kanssa.
- Jonkinasteisen rinnakkaisisyyden kehittyminen puolison exän kanssa.

✚ Ajan ja armollisuuden antaminen itselleen.

- Sosiaalisesti isäksi ei tulla yhdessä yössä – eikä sikareja poltellen.
- Sosiaalinen isyys on vieläkin yhteiskunnallisesti vanhemmuuden marginaalissa.
- jatkosta et voi koskaan tietää mitään...

✚ Henkilökohtaisen ja ei-henkilökohtaisen arvostelun erottamisen oppiminen

- Sosiaalinen isä on usein puhelinlanka ja ukkosenjohdatin
- sijaiskärsijä ja syntipukki – sopivasti aina linjalla joka suuntaan.
- Tärkeätä itselle on oppia poimimaan relevantti palaute ja ottaa siitä opikseen.

✚ Oman integriteetin (koskemattomuuden ja suoraselkäisyyden) suojele ja ylläpitäminen

- Vaikka sosiaalinen isyys on neuvoteltua isyyttä, se ei voi olla epäitsenäistä, ylikäveltyä eikä vähävaltaista isyyttä.
- Myös sosiaalisen isän on voitava tuntea itsensä rakastetuksi ja arvokkaaksi perheessään
- kaikkien perheenjäsenten taholta. – MUTTA: ”Parempi olla onnellinen kuin oikeassa!”

(Huttunen 2014.)

5. UUSPERHEEN SUHTEET LAPSEN NÄKÖKULMASTA

Aino Ritala-Koskinen väitöskirjassaan mikä on lapsen perhe? - Tulkintoja lasten uusperhesuhteista toteaa, että uusperhetilanne vaatii lapselta kykyä eritellä omaa paikkaansa moninaisten suhteiden keskellä. Lasten selviytymisen kannalta tärkeää on saada riittävä tila omille perhetulkinnoille. Lapselle perhe voi olla yhdessä asuvat uusperheen jäsenet, yhdessä asuvien uusperheen jäsenen lisäksi muualla asuva biologinen vanhempi ja mahdollisia sisaruksia tai alkuperäinen biologinen perhe. Näiden lisäksi perhe voi olla jatkuva prosessi, jossa eri ihmisten kuuluminen perheeseen voi vaihdella. (Rauha 2003, 16–17.)

Äitipuoli on helppo kuvitella pahaksi, jos lapset kokevat tämän vievän heiltä isänsä. Erityisesti tämä korostuu jos lasten biologinen äiti on kuollut ja he pelkäävät menettävän jäljellä olevan vanhempansa. Myös teini-iässä tyttäret kokevat herkästi äitipuolen kilpailijakseen, joka vie isän huomion. (Murtorinne-Lahtinen 2013, 19.)

Lapset ovat lähes aina erittäin lojaaleja vanhemmilleen ja lapsesta voi tuntua ettei hän voi pitää samaan aikaan äidistä ja äitipuolesta. Lapsi saattaa ajatella, että jos hän tunnustaisi nauttivan äitipuolen seurasta, hän ei enää rakasta äitiään. Tämän lojaliteettiristiriidan yli on vaikea päästä jos lapsen äiti tukee tätä. Äiti saattaa pelätä, että toinen nainen ryöstää hänen lapsensa rakkauden ja hän jää ilman. Lapsi vaistoa äidin huolen eikä uskalla kiintyä äitipuoleen. Lapsen käytös saattaa olla ristiriitaista. (Rauha 2003, 82.)

Äitipuolet saattavat kokea biologisen äidin kilpailijakseen vaikka tiedostavat, että kilpailu on turhaa. Lapsi on äidin ja äitipuolen välisen kamppailun aktiivinen osapuoli. Hän taistelee oikeuksistaan biologiseen äitiinsä ja puolustaa tämän oikeuksia itseensä. (Murtorinne-Lahtinen 2013, 112.)

Sanotaan, että aviomiehen lapset kantavat mukanaan menneisyyttä, kun taas oma lapsi tuo mukanaan tulevaisuuden. Näin saattaa aluksi tuntua, mutta äitipuolella on oikeus olla osa miehen lasten tulevaisuutta. On lupa iloita heidän kehittymisestään, olla ylpeä heidän saavutuksistaan ja viimein ehkä pitää sylissä heidän lapsiaan, kunhan vain jaksat pysyä mukana kuviossa. (Rauha 2003, 89.)

HYVÄ ÄITI- JA ISÄPUOLI ON (SUPLIN PERHELEIRIN NUORET)

<ul style="list-style-type: none"> • Jolla on säännöt ja välittää • Joka vie kaikkialle kivoihin paikkoihin ja auttaa kaikessa • Ei kauhean tarkka • Täytyy rakastaa äitiä oikeasti (ja toisinpäin) • Lasten kanssa pitää yrittää tulla toimeen • Ottaa huomioon ja on kiinnostunut • Ei jätä ulkopuolelle ja on rehellinen 	<ul style="list-style-type: none"> • Auttaa, jos on jokin ongelma • Sellainen jolle voi puhua mistä vain, ei kerro kenellekään • Hyväksyy lapsen sellaisena kuin tämä on • Hyväksyy, ettei ole lapsen vanhempi • Ei yritä tunkea biologisen vanhemman ja lapsen väliin • RENTO
--	--

(Larkela 2014.)

6. LOPUKSI

Uusperheiden lisääntyessä myös uusperhetietouden tulisi levitä, jotta samojen ongelmien kanssa kamppailevat uusperheelliset saisivat tukea tilanteelleen ja ymmärrystä vaikeilta tuntuviin asioihin. Vertaisiltojen myötä olemme entistä vakuuttuneempia siitä, että uusperheiden vertaisuudelle on kysyntää ja tarvetta myös Etelä-Karjalan alueella. Ryhmässä tuli ilmi, että sosiaalisena vanhempana eläminen tuntuu monesti hyvin yksinäiseltä. Lähipiirissä ei useinkaan ole ketään vastaavassa elämäntilanteessa olevaa, jolle voisi puhua kokemuksistaan ja joka ymmärtäisi. Väsyminen ja uupuminen omaan epätyytyttävään rooliin uusperheessä tuo väistämättä mieleen ajatuksia myös siitä, että onko minun pakko sietää tätä kaikkea.

Ohjaajina koimme, että etukäteen tehdyt haastattelut olivat hyvä tapa tutustua toisiimme ja se lievitti molemmin puolista jännitystä. Uusperheneuvojakoulutuksen aikana saatua tietoa ja kokemuksia pystyimme hyödyntämään ryhmän ohjaamisessa hyvin. Ennen iltoja uskoimme vahvasti vertaisuuden voimaan, joka yhdistää porukan. Ryhmäläisten antaman palautteen ja omien tuntemuksemme perusteella voimme sanoa, että vertaisuus toteutui hyvin.

Ryhmäläiset keskustelivat aiheista sekä omasta tilanteestaan avoimesti, ja tulivat palautteen perusteella kuulluiksi. Ryhmäläiset kokivat ryhmän koon sopivaksi. Ryhmäläiset miettivät, että isommassa ryhmässä keskustelu olisi ehkä ollut pinnallisempaa. Ryhmäläiset sopivat myös jatkotaapaamisen samalla porukalla.

Koimme työparina toimimisen mielekkäänä ja ohjausta helpottavana asiana. Erilaiset tyylimme täydensivät toisiaan tuoden ohjaajuuteen erilaisia näkökulmia. Ohjaajana ryhmässä mukana olo jätti hyvän mielen siitä, että vertaisryhmille on oma tärkeä paikkansa sosiaalialan työssä. Ryhmän ohjaus on parhaimmillaan hyvä lisä oman perustyön rinnalla.

Mielestämme vertaisuutta tarvitaan edelleen ja ryhmän ohjaamiseen kannattaa ryhtyä rohkeasti. Myönteisen kokemuksen ja hyvän palautteen rohkaisemina toivomme, että valmistuvista uusperheneuvojista löytyy kiinnostusta vertaistuen järjestämiseen.

Vertaisryhmän ohjaaminen tarjoaa kosketuspinnan uusperheiden arkeen sekä erinomaisen mahdollisuuden uusperheneuvojakoulutuksesta saadun tiedon käyttämiselle ja syventämiselle uusperheiden erityiskysymyksissä.

7. LÄHTEET

Huttunen J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä.

Huttunen, J. 2014. Isä sosiaalisena vanhempana Uusperheneuvojakoulutus Lappeenranta 23.10. luentomateriaali.

Kiianmaa, K. 2008. Hyvä ero uusi elämä.

Larkela, P. 2011 Uusperheen sudenkuopat.

<http://www.rakkaudeksi.fi/artikkelit/parisuhde/uusperheensudenkuopat>

Larkela, P& Malinen, V. 2011. Parisuhde-uusperheen ydin. Väestöliitto. Helsinki.

Larkela, P. 2014. Mikä on uusperhe? Uusperheneuvojakoulutus Lappeenranta 21.8 luentomateriaali.

Murtorinne-Lahtinen M. 2013. Hyvä paha äitipuoli uusperheen arjessa.

Mykkänen-Hänninen, R. 2009. Vanhemman Neuvo- Vertaistukiryhmän ohjaajan käsikirja. Paintek Pihlajamäki Oy.

Ojuri, A.(toim.) Vertaisryhmä käsikirja. Ensi- ja turvakotien liitto.

Rauha M. 2003. Äitipuolen käsikirja. Nauti elämästä uusperheessä.

Uusperhe, Suomen Uusperheellisten liiton lehti kasvatus, terveys- ja sosiaalialan ammattilaisille. Turku.

(LIITE 1)

Äiti- ja isäpuolena uusperheessä - Vertaistukea arjen haasteisiin

**Miltä uusperheen arki näyttää
isä- äiti puolen silmin?**

Mikä on minun paikkani perheessä?

Miten jaksan ja mikä ottaa lujille juuri nyt?

Miten parisuhde voi?

Vertaisillat uusperheen äiti- ja isäpuolille
torstaisin 9.4., 16.4. ja 23.4.2015 klo 18–20.
Tukkikatu 2 LAPPEENRANTA

Toisella tapaamiskerralla mukana on oma puoliso.
Iltojen alustuksesta vastaavat
uusperheneuvojaopiskelijat
Kirsi Ovaska ja Janne Laakkonen

Ilmoittautumiset 31.3. mennessä puh. 044 7223 007.

TERVETULOA MUKAAN!

ETELÄ-KARJALAIN PERHETYÖN
KEHITTÄMISYHDISTYS RY

Suomen Uusperheiden Liitto ry

(LIITE 2)

ETELÄ-KARJALAN PERHETYÖN
KEHITTÄMISYHDISTYS RY

ESITIELOMAKE VERTAISILTOIHIN HAKEUTUVAN TÄYTETTÄVÄKSI

Olet hakeutumassa **Äiti- ja isäpuolena uusperheessä - Vertaistukea arjen haasteisiin** iltoihin. Vertaisillat ovat ammatillisesti ohjattuja sekä osittain teemoiteltuja. Vertaisillan tarkoituksena ei ole antaa valmiita vastauksia kaikkiin uusperheiden kysymyksiin, vaan jakaa kokemuksia muiden samassa tilanteessa olevien kanssa ja näin huomata ettei ole yksin. Vertaisillassa voi yhdessä pohdita uusperheiden selviytymiskeinoja ja kuulla miten muut ovat kohdanneet ja käsitelleet uusperhelämän käänteitä.

Tällä lomakkeella sinulta pyydetään tietoja ryhmän kokoamiseksi. Tässä tilaisuudessa sinulla on mahdollisuus kuulla ja kysyä vertaisiltojen työskentelystä, sisällöistä ja aikatauluista. Voit myös kertoa omasta tilanteestasi ja toiveistasi luottamuksellisesti ja rauhassa. Yhdessä vertaisiltojen ohjaajien kanssa voit keskustella ryhmän sopivuudesta elämäntilanteeseesi.

PVÄ: ____ . ____ . 20__

Nimi: _____

Ikä: _____

Puh: _____

Osoite: _____

S:posti: _____

Mistä sait tiedon vertaisilloista? _____

Keitä perheeseesi kuu-
luu? _____

Mikä sinua tai teidän perhettä tällä hetkellä puhututtaa eniten? _____

Saako nimesi laittaa osallistujalistaan, joka lähetetään osallistujille ennen vertaisiltojen käynnistymistä?

Kyllä: ____ Ei: ____

(LIITE 3)

Uusperheen kehitysvaiheet

Alkuvaihe (2-3v)

- Heure/mielialue vaihe**
 - Aikuiset alkavat vilpittämään, että kaikki tulevat onnelliseksi ja lämpimiksi ja rakastavat toisiaan
 - Vaino on kulu, katoava rikkinäinen perhe ja huimaa
 - Lapset eivät oikeutunut tulla
 - Lapsuudet otetaan vastaan ja lapset yrittävät olla vähemmän huolehtivia kuin heidän vanhempiaan
- Yhteismuokautumisvaihe**
 - Aikuiset pyrkivät perheen yhtenäistämiseen ja yhteisen laumien
 - Isä-tai äiti puolelta hyväksyntää, mutta tulee usein turhautuksi
 - Turhautuksi tulee nollaa pintaan vaikeita tunteita, jotta laulun biologista vaurioma on jalkus vaikea ymmärtää

Keskivaihe (1-3v)

- Selvitelyvaihe**
 - Rutiinit ja aletaan aktiivisesti selittää
 - Tunteita, tarpeita ja odotuksia ilmaistaan avoimesti
 - Rutiinit luodaan puolustusmekanismille, jolloin biologinen pohja vaimistuu ja uusi kumppani jää ilman tunteita = potterovaihe
 - Tilannetta rauhoittavat yhteiset pelisäännöt. Aikaa on löydettyä parille kaikille lapsille myös parisuhteelle
- Toimintavaihe**
 - Ratkaisuja aletaan toteuttaa käytännössä, vaikka lapset vastustaisivat alussa
 - Potterovaiheen vahvistamat biologiset rajat yllätetään ja perherakenne muuttuu
 - Merkki edistymisestä on, ettei biologista vanhemman tunteita aina laisten ja uuden kumppanin väliin selvitellyn
 - Perhe luo omat uudet rituaalinsa ja tapansa toimia.

Myöhäisvaihe

- Vahvistumisvaihe**
 - Meidän lauma-aika, jossa uusperheen aikuisten suhteet toisi ja isä-tai äiti puolelta ja lapsipuolien välit ovat parantuneet
 - Isä-tai äiti puolelta rooli vahvistunut
 - Perusta on niin vahva, että ulkoiset vaikeudet voidaan kohdella yhdessä
 - Helppotukien vaihe
 - Perheelle on syntynyt oma identiteetti eikä sen tarve kypsy enää oikeutulla olemaan
 - Perhe-elämä koetaan riittävästi hyväksi
 - Läheisyys kasvaa ja ihmetteet tulevat avoimemmiksi
 - Menneille vaikeuksille voidaan jo nauraa yhdessä

(LIITE 4)

Parisuhteessa tärkeitä asioita

TAHITTILIA

KAHDENKESKINEN AIKA

KUNNIOITUS

VÄLITÄMINEN

SEKSI

AVOIMUUS

YHTEISTYÖTÄ

YHTEINEN ME-HENKI

Huumori

Keskusteleminen

KOMPROMISSIT

Läsnäolo Toisen kuunteleminen

ONNISTUMISEN PAKKO?

PARI-SUHDE

(LIITE 5)

Kirjallisuusluettelo

- (Broberg, M. 2010. Uusperheen voimavarat ja lasten hyvinvointi. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 52/2010. Väestöliitto: Helsinki
- Castrén, A-M. 2009. Onko perhettä eron jälkeen? eroperhe, etäperhe, uusperhe. Gaudeamus Helsinki
- Castrén, A-M. 2009. Mahtuuko ero perheeseen. Perheen hajoaminen ja uusperhe perheenä. Teoksessa Jallinoja, R. (Toim.) Vieras perheessä. Gaudeamus, Helsinki.
- Fisher, B. (1999) Jälleenrakennus, kun suhteesi päättyy. Keuruu
- Gottman, J. 2006. Kuinka uudistat avioliittosi. Kokemuksia rakkauslaboratoriosta. Rasalas kustannus. Helsinki
- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä. PS-kustannus, Jyväskylä.
- Jallinoja, R. (2009). Vieras perheessä: suhteen hahmotus. Teoksessa R Jallinoja (toim.) Helsinki Gaudeamus
- Jyllikoski, E. (2008) Ihanuusperhe. Lastenkirja. SUPLI
- Ketola-Orava, K. (2008) Olipa toisenkin kerran. Runot. Oulu
- Kumpula, S. & Malinen, V. 2007. Unelma paremmasta parisuhteesta. Minerva, Jyväskylä.
- Kääriäinen, A. 2008. Ero haastaa vanhemmuuden. Lastensuojelun Keskusliitto /Neuvo-projekti. Helsinki.
- Larkela, P (2011) Uusperheen sudenkuopat.
<http://www.rakkaudeksi.fi/artikkelit/parisuhde/uusperheensudenkuopat>
- Larkela, P & Malinen, V. 2011. Parisuhde - uusperheen ydin. Väestöliitto. Helsinki.
- Linnavuori, H. 2007. Lasten kokemuksia vuoroasumisesta. Väitöskirja. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitos. Malinen V. & Larkela P. V.(2012) Parisuhde – uusperheen ydin. VL-Markkinointi.
- Murtorinne-Lahtinen, M. (2011) Äitipuolen identiteetin rakentaminen uusperheessä. Jyväskylä studies in education. Väitöskirja.
- Murtorinne-Lahtinen, M. (2013) Hyvä paha äitipuoli. Kirjapaja. Helsinki
- Mäkelä, H. Miisan uusi perhe. (2005) lasten kirja Tammi
- Niemelä, S & Kääriäinen, A (2008). Millan isä ja äiti eroavat - miten auttaa lasta vanhempien erotessa. Suomen kasvatustieteen ja perheneuvontaliitto.
- Raittila, K & Sutinen, P. 2008. Huonetta vai sukua- Elämää uusperheessä. Kirjapaja. Helsinki.
- Rauha, M. (2003) Äitipuolen käsikirja. Juva
- Suomen Uusperheiden Liitto ry Artikkelit <http://supli.fi/artikkelit/> Sutinen, P. 2005. Vanhempana ja aikuisena uusperheessä. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 2003. Helsingin yliopisto, Helsinki. Sutinen P. Raittila, K.(toim.) (2008) Huonetta vai sukua. Elämää uusperheessä. Kirjapaja Helsinki
- Väestöliitto, Perheenaika.fi Uusperhe. <https://www.perheaikaa.fi/haku/?search=uusperhe>

Graduja:

- Heinonen Hanna: Uusperhe - aikamme tuote, aikamme haaste (1987, Tampereen yo)
- Huhta-Hirvonen, R., Rantala, K. "Mulla on kolme isää: vanha isä, uusi isä ja taivaan isä" : tutkimus seitsemän 6-10-vuotiaan uusperhelapsen käsityksistä ja kokemuksista / Jyväskylän yliopisto 1995
- Juuti, L. (2013) Uusperheellisten parisuhdeinterventioon osallistuneiden parien kokemuksia uusparisuhteesta ja uusparien suhdeverkostoista. Pro gradu-tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.
- Järvinen M.M.H. Uusperhe - lapselle onni vai pelkkä erhe?: yhden kuudennen luokan oppilaiden puheesta rakentuva uusperhekuva. Helsingin yliopisto 1998
- Keinonen H. Uusperhe, erityisesti lapsen kannalta tarkasteltuna. Turun yo (jäämistöoikeus) 1993
- Kontkanen, A. (2012). Uusparisuhteen onnellisuuden ja eroaikkeiden tekijät. Pro gradu-tutkielma. Itä- Suomen yliopisto.
- Muilu H."Tää on tämmöstä jatkuvaa rakentamista" : uusperheiden naisten näkemyksiä käännekohdista ja dialektisista jännitteistä uusperheiden vuorovaikutussuhteissa. Helsingin yo 2007
- Mörsky, Päivi: Perhemuotona uusperhe: tutkimus uusperheestä perheratkaisuna sekä uusperheiden ongelmista ja voimavaroista (1992, Tampereen yo)
- Pärssinen, M.: Uusperhe ja kaksoisuus: Miesten kokemuksia isänä ja isäpuolena olemisesta. Jyväskylän Yliopisto 1999
- Viljakainen, M. (2010). "Koirat haukkuu ja karavaani kulkee." Ongelmista selviytyminen uusperheen vanhempien tarinoissa. Itä-Suomen yo